

УДК 725.22.012:688.775

Лазебна Н.О.,
доктор арх., професор Ніколаєнко В.А.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ВРК (УЗАГАЛЬНЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПРОЕКТУВАННЯ ТА БУДІВНИЦТВА)

Розглядаються сучасні тенденції формування водно-розважальних комплексів, традиції, вітчизняний та закордонний досвід проектування та будівництва.

Ключові слова: водно-розважальний комплекс, аквапарк, тенденція, проектування.

Постановка проблеми; актуальність; аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняний досвід проектування розважальних та релаксаційних будівель і споруд на воді засновується на типології установ, яка не враховує особливості проектування та будівництва аквапарків. Проблема формування архітектурно-розпланувальної організації аквапарків в Україні вимагає взаємопов'язаного розгляду широкого кола соціально-економічних, містобудівних, естетичних, екологічних, архітектурно-розпланувальних, технологічно-інженерних та інших питань.

Вчені стверджують, що водне середовище може бути використане людиною в лікувальних цілях краще, ніж будь-яке інше. Басейни призначені не тільки для занять водними видами спорту, але і як місця активного відпочинку. Нажаль плавальні басейни вже не задовольняють сучасного жителя. Більш затребуваними є розважальні комплекси, розраховані на сімейний відпочинок, є острівцями здорового способу життя.

Водно-розважальні комплекси (ВРК, аквапарки) з різними видами функціонування — протягом року, влітку або термальні аквапарки — давно стали невід'ємною частиною туристичного бізнесу в усьому світі. В країнах Європи та США аквапарки давно стали поширеною формою проведення дозвілля, передусім для дітей та юнацтва, а також сімейного дозвілля.

Містобудівною особливістю формування ВРК у міській тканині слід визнати доречність влаштування аквапарків у системі супермаркетів: як міських, так і позаміських. Людський чинник поряд з містобудівним відіграє в цій обставині неабияку роль. Сім'я їде за місто на цілий день, де, за наявності супермаркету, може приділити 1–2 години покупкам. Як правило, у такі

громадські мегацентри можуть входити не лише магазини, але й кінотеатри, і комплекси культурно-побутового обслуговування, зокрема і ВРК. Прикладом такої кооперації може служити «Діснейленд» у м. Орландо (США), в якому поряд з аквапарками існують тематичні парки, парки атракціонів, магазини, ресторани і т. ін.

Слід підкреслити, що останнім часом у США з'явився зовсім новий підхід до формування ВРК саме у міському середовищі. Існують навіть окремі заводи з виробництва аквапарків. Частіше за все їх можна зустріти саме в міському середовищі, а саме у невеликих районах або містечках. Цей позитивний зарубіжний досвід, будучи прийнятий в Україні, здатний допомогти створенню певної мережі аквапарків на кшталт мережі вокзалів, поштових відділень тощо.

Популярність аквапарків, яких налічується кілька десятків лише у країнах Європи, зумовлена кількома чинниками. По-перше, населення усіх розвинених країн виступає за здоровий спосіб життя та популяризацію активного відпочинку. По-друге, велика увага приділяється дитячому відпочинку, а, як відомо, відпочинок на воді, особливо на водних атракціонах, у дітей є найулюбленішим[1].

Дослідження із загальнотеоретичних проблем сучасної архітектури і містобудування відомих вітчизняних вчених-архітекторів Ю. Бочарова, Ю. Божка, М. Дьоміна [2], Г. Лаврика, Ю. Лобанова, В. Макухіна, А. Мардера, З. Мойсеєнко-Чепелик, Т. Панченко, О. Підгорного, Ю. Рєпіна, І. Родічкіна, І. Фоміна [3], В. Штолька та ін., мають велике теоретичне і практичне значення.

Значний внесок в архітектурну науку щодо розвитку типології громадських будівель і методології проектування зробили В. Абизов, В. Єжов [4], С. Єжов, Л. Ковальський, В. Куцевич, В. Савченко [5], О. Слепцов, В. Соченко, В. Тімохін, В. Уреньов та ін.

Виклад основного матеріалу. Вже з VI ст. до н. е. відомими є *давньогрецькі купальні*, що мали переважно усупільнений характер і розташовувалися у гімнасіях. Тип гімнасія походив від сформованого на той час приватного перистильного будинку, і містив усі приміщення, потрібні для виховання молоді — закриті приміщення для занять і для купання, відкриті і напіввідкриті — для фізичних вправ (гімнасій в Епідаврї)[7].

З II ст. до н. е. відомі знамениті своїми цілющими термальними водами т. зв. єгипетські купальні в Памукале (Туреччина), в яких, за легендою, цариця Клеопатра знайшла свою красу. На відміну від грецької водно-релаксаційної традиції, елліністичні традиції влаштування відпочинку на воді була більш пристосованою до потреб лікувальних і оздоровчих: це було зумовлено розвитком медичних знань (Александрійська наукова школа) і більш ретельним ставленням мешканців елліністичних міст до свого здоров'я. На той час ідея

про теплу воду як зайвий чинник у досягненні релаксаційного ефекту вже відійшла у минуле. Римська культурна традиція пішла у цьому напрямку ще далі.

Найбільш відомими з історії давнього світу є *римські терми*, ретельно студійовані Ч. Камероном [7]. Але цікавим є інше: для характеристики римського суспільства є важливою не лише кількість води, яка потрапляла у місто завдяки водогонам (акведукам), але й шляхи і особливості її використання. Перше, що звертає на себе увагу, це повне мовчання джерел стосовно використання води на потреби виробництва. Близько 30% її йшло в особняки для задоволення потреб домашнього господарства, приблизно стільки само — у вуличні водоразбірні басейни, і основна доля — для I ст. н. е. 40% — у міські водограї, амфітеатри, цирки, лазні (терми). (Рис.1)

На східноєвропейських теренах термальні гігієнічні процедури, безпосередньо пов'язані з релаксацією, відомі передовсім серед слов'янських племен як парні (з вологим повітрям) лазні, що отримали назву «*русской бани*». Саме цей традиційний заклад — лазню — слід вважати за такий, що першим поєднав на вітчизняному терені необхідність задоволення гігієнічної функції з релаксаційною. До речі, цей тип громадських закладів існує до сьогоднішнього дня і до певної міри саме завдяки традиційності може складати «конкуренцію» сучасним ВРК.

Аквапарки в Україні – це поки що нові об'єкти в архітектурі та дизайні, які потребують детального вивчення [4]. На сьогодні в Україні реалізовано кілька проектів аквапарків, розташованих, в основному, на Чорноморському узбережжі. Будівництвом аквапарків займаються група компаній АТМ і компанія «Всеслав» (офіси в Києві та в Автономній Республіці Крим), що є офіційним представником компанії Vseslav Deutschland GmbH. Значний досвід у проектуванні аквапарків має творча майстерня «Єжов» [9], силами якої було розроблено більше п'яти масштабних проектів аквапарків в Україні. Щодо української перспективи у зведенні аквапарків, то, у найближчі кілька років кількість великих аквапарків в Україні може збільшитися в 2 рази. За ними на узбережжі моря виникнуть мініаквапарки та значні громадські басейни з елементами аквапарку.

Сьогодні багато великих міст України розглядають варіанти створення аквапарків [6] і сподіваються з їхньою допомогою вирішити як питання поповнення місцевих бюджетів, так і соціально-економічні питання, пов'язані з організацією дозвілля мешканців, естетикою та екологією міст. Перспективним напрямком, за словами підприємців, стане будівництво критих об'єктів у великих містах. Зараз на різних стадіях реалізації перебувають

проекти будівництва аквапарків у Києві, Львові, Харкові, Одесі, Тернополі, Запоріжжі, Дніпропетровську[10].

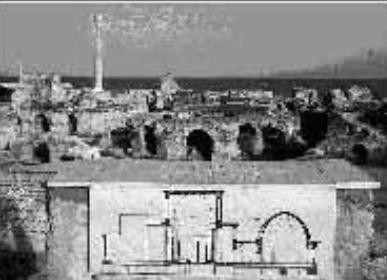

1	VI ст. до н. е	<p>Грецькі гімнасії</p> <p>Купальні вперше з'явилися у Греції в VI ст. до Р. Х. Милися греки винятково холодною водою, думаючи, що тепла розслаблює не тільки м'язи, але й дух</p>	
2	II ст. до н. е	<p>Египетські купальні</p> <p>Термальні води Памукале (Туреччина)</p> <p>Саме тут єгипетська цариця Клеопатра знайшла свою незвичайну красу</p>	
3	I-III ст.	<p>Римські терми</p> <p>Руїни терм на місці давнього Карфагена (Туніс) датуються часом правління римського імператора Антоніна Пія (138-161 н. е.).</p>	
4	V ст.	<p>Руська баня</p> <p>Вже в V-VI ст. парна лазня стала невід'ємною частиною життя славян</p>	
5	XIV ст.	<p>Турецькі хамам</p> <p>Лікувальна купальня "Край" у Будапешту</p> <p>Будівництво купальні розпочав в 1565 р. будайський паша Арслан</p>	

Рис.1. Етапи розвитку та формування ВРК.

За прогнозами фахівців у майбутньому в Україні переважатимуть саме криті аквапарки. Тому, вирішуючи їх оформлення, одну з важливих ролей тут,

крім зонування внутрішнього простору та дизайн-концепції закладу, відіграватиме саме оформлення малих форм. (Рис. 2, а, б)

Рис.2: а) ВРК «Посейдон» у м. Одеса

б) ВРК «Джунгли» у м. Харків

Висновок. Водно-розважальні комплекси (ВРК, аквапарки) з різними видами функціонування — протягом року, влітку або термальні аквапарки — давно стали невід’ємною частиною туристичного бізнесу в усьому світі.. В країнах Європи та США аквапарки давно стали поширеною формою проведення дозвілля, передусім для дітей та юнацтва, а також сімейного дозвілля.

Література:

1. Єжов Д.В. Типологічні особливості рекреаційно-розважальних закладів на воді // Сучасні проблеми архітектури і містобудування: Наук.-техн. зб. — К.: КНУБА, 2003. — Вип. 11-12. — С. 240-246.
2. Дёмин Н. М. Управление развитием градостроительных систем. — Киев: Будівельник, 1991. — С. 186.
3. Владимиров В. В., Фомин И. А. Основы районной планировки. — М.: Высш. школа, 1995. — С. 224.
4. Ежов В. И. Архитектура общественных зданий массового строительства. — М.: Стройиздат, 1983. — С. 218.
5. Савченко В. В. Многоцелевые зрелищные и спортивные залы. — 2-е изд., испр. и доп. — Киев: Будівельник, 1990. — С. 162.
6. Архитектурная энциклопедия [Электронный ресурс]. — М., 2006–2007. — Режим доступа: www.architect.claw.ru
7. Изютко А. П. Методика проектирования залов спортивных бассейнов: Учеб. пособие. — Л.: ЛИСИ, 1978. — С. 88.
8. Алейников А.Е., Федоров А.Б. О необходимости разработки свода правил проектирования крытых аквапарков // СтройПРОФИль: Журнал для профессионалов. — 2005. — № 5. — С. 134-136.

9. Єжов Д. В. Основи формування архітектури водно-розважальних комплексів. — Рукопис. — Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури зі спеціальності 18.00.02 — архітектура будівель і споруд. Одеська державна академія будівництва та архітектури. Одеса, 2008.

10. Рудавский А. Аквапарки: технологии, инвестиции, перспективы // БудМайстер. — К.: ВАТ «Майстри». — 2004. — № 19. — С. 12-15.

Лазебная Н.А., д-р арх., профессор Николаенко В.А.,
Полтавский национальный технический
университет имени Юрия Кондратюка.

ТРАДИЦИИ И СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ ВРК (ОБОБЩЕНИЕ ОТЕЧЕСТВЕННОГО И ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА ПРОЕКТИРОВАНИЯ И СТРОИТЕЛЬСТВА).

В статье рассматриваются современные тенденции формирования водно-развлекательных комплексов, традиции, отечественный и зарубежный опыт проектирования и строительства.

Ключевые слова: водно-развлекательный комплекс, аквапарк, тенденция, проектирование.

Lazebna N.O., doctor of engineering, professor Nikolaenko V.A.,
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University.

TRADITIONS AND MODERN TRENDS IN THE FORMATION OF WATER AND ENTERTAINMENT COMPLEXES (GENERALIZATION OF DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE IN DESIGN AND CONSTRUCTION).

The article deals with the modern trends in the formation of water and entertainment complexes, traditions, domestic and foreign experience of designing and construction.

Keywords: a water and entertainment complex, an aquapark, a trend, designing.